Dažādas valodas

Mirdzas Paudrupes stāsts
Andras Otto ilustrācijas

Mēs braucam pie radiem uz laukiem. Viņiem ir liels dārzs, kur celsim telti un gulēsim pa nakti. Pie mums paliks arī lielā māsa.

Drīz esam galā. To jaukumu! Zilas debesis, saule, kas jau tuvu apvārsnim, spīd koši, un viss smaržot smaržo.

Nedaudz uzkodušas, ātri uzceļam telti un sakārtojam guļammaisus, kā arī visu citu, kas naktij nepieciešams.

Dārzā ielido zīlīte, nosēžas uz ābeles zara un ziņo citiem putniem. Zīlīte sauc skaļi, jo skaļi: ,,Skatieties! Nāciet taču skatīties! Kur tad te tāds radies?

Tornis, ne tornis, sēne, ne sēne. Kā to lai sauc?"

Strazds atbild svilpodams: ,,Ak, tu nesapraša! Tā jau ir telts! To cilvēki ceļ savam priekam. Tā nav māja, bet tur guļ vai arī kavē laiku. Viņi tur patveras negaisa un lietus laikā."

,,Tā, tā!" dūdo balodis, ,,es sev arī kādu dienu tādu celšu!"

,,Ko lielies? Tu jau neproti pat ligzdu novīt! Tavai ligzdai visas olas krīt cauri," vidžina bezdelīga un aizlido, lai vēl noķertu kādu mušu vakara maltītei.

Kamēr putni spriež par jaunumiem dārzā, debess malā saule šūpojas

zemāk un zemāk; drīz vairs redzama tikai maza gaismas kvēle. Tad pazūd arī tā. Mēness ieved dārzā tumsu, bet tad pats kāpj debesīs augstāk un augstāk un spīd spožāk un spožāk.

Mēs izskrienam vēl vakara soli un tad lienam teltī. Uznāk salds miegs.

Mūs pamodina skaņas aiz telts sienām.

,,Ūūūūūū!" skan no meža.

,,Kas tas tāds? Vai tik nav spoks?" mēs čukstam vienā elpā.

,,Nieki. Spoku te nav. Tā ir pūce. Viņa ūjina, jo jāceļas augšā, jāsāk darbi," nosaka māsa. Tad viņa piebilst: ,,Pūce ir

nakts dzīvnieks, kas guļ dienā un strādā naktī. Tā rīkojas arī ūpis un sikspārnis.”

Mūsu prāti nomierinās, un laižamies atkal snaudā. Tālumā skan nakts trokšņi: kurkst vardes, un sīc knišļu bari.

Pēkšņi — čaps… čaps…čaps… kāds čabina pie pašas telts sienas! Māsa paņem kabatas spuldzi un pazibina to cauri telts ieejas tīklam. Mēs spiežamies viņai aiz muguras un izbiedēti skatāmies: kas tur?

No tumsas mums pretī raugās — jenoti! To ir vesels bars — visa saime, kopā lieli un mazi. Gaismas viņus

iztraucē, un viņi visi veikli pazūd tumsā. Mēness nosmaida. Mēs aši lienam atpakaļ savos guļammaisos.

Vardes kurkst, circeņi čirkst, un teltī pēc brīža šņākuļo gulošās meitenes.

****

Dažādas valodas:

zīlīte	čivina
strazds	svilpo
balodis	dūdo
bezdelīga	vidžina
pūce	ūjina
varde	kurkst

Skolotāju / vecāku lapa

Virsraksts: Dažādas valodas
Autors: Mirdza Paudrupe
Ilustrators: Andra Otto

Līmenis

LIX: 35+
Valodas līmenis: A2
Piemērotais vecums: 3.-6. klase

Vārdu saraksts

Paplašinātais vārdu krājums

apvārsnis	*horizon*
aši	*quickly*
ābele	*apple tree*
bars	*crowd, swarm*
čabināt	*to rustle*
čukstēt	*to whisper*
debesis	*sky*
guļammaiss	*sleeping bag*
iztraucēt	*to be disturbed by*
kabatas spuldze	*flashlight*
kavēt laiku	*to while away time*
koši	*brightly*
lielīties	*to brag*
līst teltī	*to crawl into the tent*
maltīte	*meal*
mēness	*the moon*
negaiss	*storm*
nepieciešams	*necessary*
patverties	*to seek shelter*
piebilst	*to add, to remark*
raudzīties	*to look at, to peer at*
saime	*clan*
sēne	*mushroom*
spoks	*ghost*
spriest	*to discuss*
svilpot / svilpodams	*to whistle / whistling*
šņākuļot	*to hiss, to quietly puff*
šūpoties	*to swing*
telts	*tent*
tornis	*tower*
uznāk salds miegs	*a deep sleep comes upon (us)*
uzkost	to *snack*
(pa)zibināt	*to flash, to shine upon*
vesels bars	*a whole bunch*

Īpašo vārdu krājums un izteicieni

Dzīvnieki un ar tiem saistītas reālijas

balodis	*pigeon, dove*
bezdelīga	*swallow*
circenis	*cricket*
čirkstēt	*to crackle, to squeak*
dūdot	*to coo*
jenots	*racoon*
knislis	*gnat*
kurkstēt	*to croak*
pūce	*owl*
sikspārnis	*bat*
sīkt	*to buzz*
strazds	*thrush*
svilpot	*to whistle*
ūjināt	*to hoot*
ūpis	*eagle owl*
varde	*frog*
vidžināt	*to twitter*
zīlīte	*titmouse*

Termini un izteicieni

Ak tu nesapraša!	*You ignoramus!*
braukt pie radiem uz laukiem	*to go visit relatives who live in the country*
būt galā	*to arrive at our destination*
celt telti	*to put up a tent*
izbiedēti skatīties	*(we) watch in fright*
izskriet vakara soli	*to go about the last duties of the evening*
kvēle	*glow*
laisties atkal snaudā	*to let oneself fall asleep again*
novīt ligzdu	*to make a nest*
saukt skaļi, jo skaļi	*calls very loudly*
smaržot smaržo	*to smell intensely*
telts ieejas tīkls	*screen door of the tent*

Pārrunu jautājumi

- Par ko iedomājies, kad izlasīji šī stāsta virsrakstu?
- Kādas valodas tu zini?
- Kādā valodā runā dzīvnieki?
- Kādus putnu svilpienus pazīsti vai vari atdarināt?

Nodarbības stundā

1. Skolēni noklausās dažādu putnu balsis un min putnu nosaukumus. Skat. papildu materiālu nodaļu.

Uzdevumi / Darba lapas

1. Skolēni noklausās dažādu putnu dziesmas un mēģina attēlot to skaņas, uzrakstot ar vārdiem.
2. Darbības vārdi - 1. uzdevums
3. Putna ķermeņa daļas - 3. uzdevums

Rakstu darbi

1. Paplašināti teikumi - 4. uzdevums
2. Stāsts par putnu - 2. uzdevums

Runas vingrinājumi

1. Sarunas - vispārējā nodarbība. Slavenību vietā sarunai jānotiek starp kādiem stāstā nosauktiem putniem vai dzīvniekiem.

Dziesmas

1. *Latviešu tautas mūzikas kolekcija: Putnu dziesmas CD*

Papildu materiāli

1. Putni. Lasāmkartītes. Izdevējs: Zvaigzne ABC; ISBN: 978-9934-0-5022-0. Šajās krāsainajās kartītēs attēloti 30 pazīstami putni un aprakstītas to galvenās pazīmes. Attēli uz kartītēm ļauj viegli atpazīt katru putnu. Otrā pusē sniegti fakti un detalizēti zīmējumi.
2. Latvijas dziedātājputni / Latvian Songbirds. YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=wCTNDk1Ijdg
3. Putnu balsis. https://www.letonika.lv/groups/default.aspx?g=3&r=1103265
4. Putnu dziesmas. 150 pazīstami putni un to dziesma. Jans Pedersens, Lāršs Svensons.
5. Latvijas putni ar attēliem un skaidrojumiem. http://www.latvijasputni.lv/lv/putnu-saraksts.html
6. Latvijas daba. Sugu enciklopēdija. Dažādu dzīvnieku apraksti un attēli. https://www.latvijasdaba.lv/
7. Latvijas dzīvnieku apraksti: http://latvijas.daba.lv/dzivnieki/
8. Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Izdrukājamas kartītes ar putnu attēliem un nodarbību aprakstiem skolotājiem, putnu balsu ieraksti: http://www.lob.lv/lv/projekti/materiali_vic/putnu-balsis-biezakas.php
9. Animācijas filma *Cīrulis un pūcīte*: https://www.youtube.com/watch?v=mbcAb13hXwg
10. Cielava, baltgalve. Tautasdziesmas ieraksts ar titriem līdzi dziedāšanai: https://www.youtube.com/watch?v=qqYpFwyyfFc

Darbības vārdi

Iedomājies, ko putni dara! Tad pirmajā rindā uzraksti šo darbības vārdu nenoteiksmē! Otrajā rindā uzraksti teikumu ar šo darbības vārdu!

1. *ēst*
   Putni ēd gardas sliekas.

2. _____
   _____

3. _____
   _____

4. _____
   _____

5. _____
   _____

6. _____
   _____

7. _____
   _____

8. _____
   _____

Stāsts par putnu

Novēro kādu putnu savā dārzā! Padomā par dotajiem jautājumiem! Tad uzraksti par putnu stāstu!

Jautājumi:

1. Kā putns izskatās? Kāds ir tā knābis, aste, spalvas, kājas? Kādas ir tā krāsas?
2. Kā putns izklausās, kad tas ir uztraucies? Kā tas izklausās, kad ir priecīgs un apmierināts?
3. Kā putns uzvedas? Vai putns lec vai staigā? Vai putns mēģina aizbiedēt citus putnus?

Raksti!
Izmanto savu izdomu un uzraksti stāstu par novēroto putnu!

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

_____

_____

Putna ķermeņa daļas

Uzraksti putna ķermeņa daļu nosaukumus uz atbilstošajām līnijām!

galva	knābis	krūtis
aste	nagi	spārns

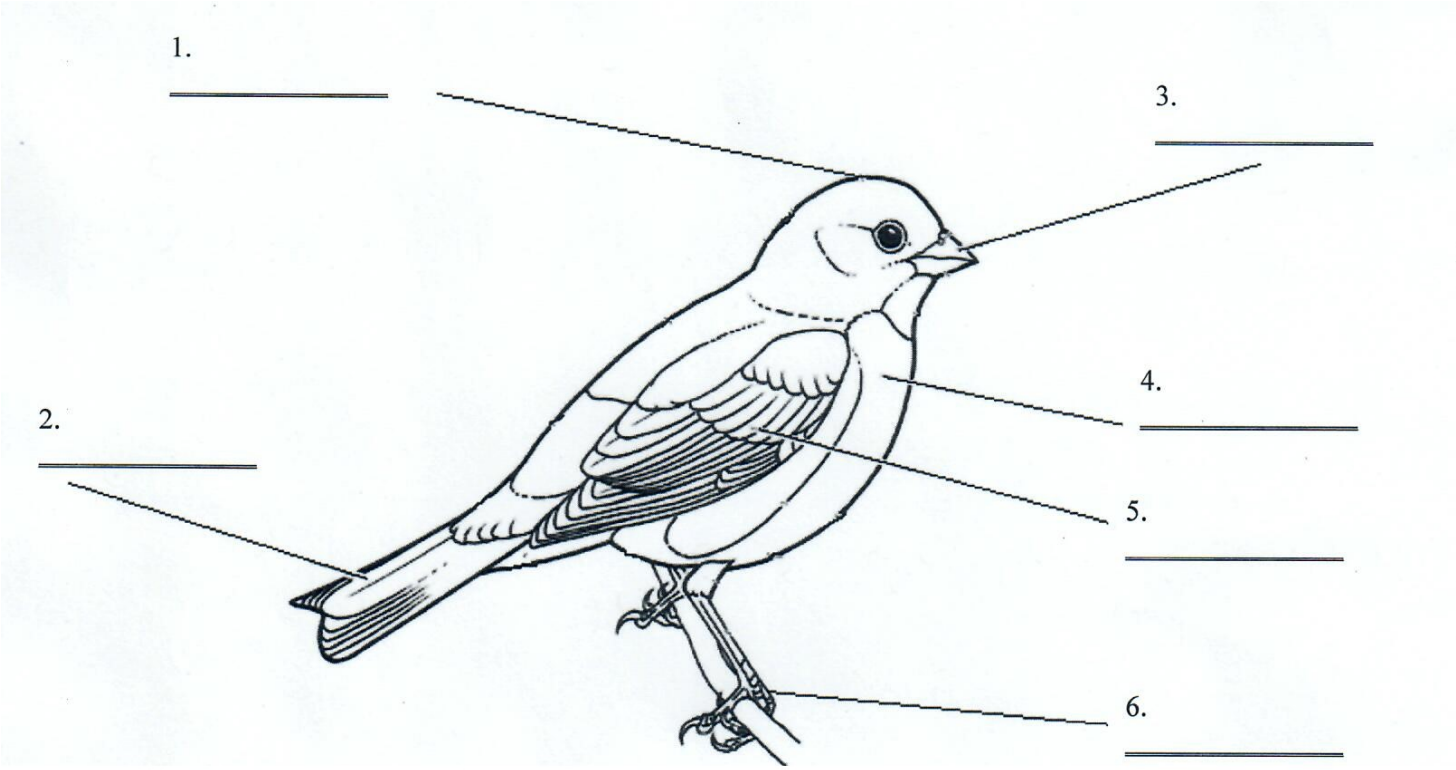

Iztulko putna ķermeņa daļu nosaukumus angliski!

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____
5. _____ 6. _____

Paplašināti teikumi

Paplašini dotos teikumus!

Varde kurkst. *Spoži zaļā varde skaļi kurkst.*

Knišļi sīc. _____

Putni čivina. _____

Balodis dūdo. _____

Circenis čirkst. _____

Meitenes šņākuļo. _____

Jenoti čabinās. _____

Pūce ūjina. _____

Strazds svilpo. _____

Bezdelīga vidžina. _____

Sarunas

Kas nepieciešams?

1. Liela, balta papīra loksne
2. Grieznes
3. Līme
4. Veci žurnāli vai avīzes
5. Zīmulis

Kā izmantot?

1. Skolēni vecos žurnālos vai avīzēs sameklē slavenību ģīmetnes un tās izgriež.
2. Tad skolēni ģīmetnes uzlīmē uz lielās, baltās papīra loksnes.
3. Skolēns uzzīmē runas burbuli virs katras slavenības galvas.
4. Skolotājs var noteikt tēmu, par ko jānotiek sarunai, atkarībā no pašlaik apgūstamā materiāla.
5. Rakstot runas burbuļos, skolēns veido sarunu par noteikto tēmu starp divām vai vairāk slavenībām.